

Vlaams
Parlement

ingediend op **385** (2019-2020) – Nr. 2
10 september 2020 (2019-2020)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Stijn Bex en Jo Brouns

over het voorstel van resolutie

van Kim De Witte en Jos D'Haese

over gratis bijlessen voor studenten
om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Sihame El Kaouakibi;
Stijn Bex, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Steven Coenegrachts;
Johan Danen, Gustaaf Pelckmans;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Documenten in het dossier:

385 (2019-2020) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door Kim De Witte.....	4
2. Bespreking	4
3. Stemming	9
Gebruikte afkortingen	10

Op 9 juli 2020 besprak de Commissie voor Onderwijs het voorstel van resolutie over gratis bijlessen voor studenten om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen.

1. Toelichting door Kim De Witte

Kim De Witte schetst dat uit een studie van de Universiteit Gent blijkt dat twee op drie studenten het heel moeilijk vond om te studeren tijdens de coronacrisis. Bijna de helft gaf aan achterop te raken met het verwerken van leerstof tijdens de periode van afstandsleren.

Cijfers van Teleblok geven aan dat studenten het moeilijk hebben om structuur te brengen in hun dag en zich te concentreren en motiveren. Deze problemen komen bovenop de andere economische en psychosociale problemen door de coronacrisis: geen geschikte ruimte thuis, geen goede internetverbinding, ouders die het financieel of op het vlak van beleving moeilijk hebben, depressie enzovoort. Dat alles heeft volgens de spreker zeker een impact op het leervermogen tijdens de coronacrisis.

Uit een eerste vaststelling blijkt dat de examenresultaten nog meevallen. De docenten hebben dus een zekere mildheid aan de dag gelegd, wat de spreker steunt. Maar dat neemt niet weg dat een aantal studenten een achterstand heeft bij het verwerken van de leerstof.

Die achterstand moet, geval per geval bekeken, bijgewerkt worden, stelt Kim De Witte. Bijlessen zijn een deel van de aanpak. Op de private markt zijn bijlessen duur: tussen 35 en 50 euro per uur. Daarom vragen de indieners dat dit jaar, eenmalig, de onderwijsinstellingen zelf bijlessen verzorgen.

Aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd om, in overleg met de hogescholen en universiteiten, bijlessen te organiseren gedurende het eerste semester van het academiejaar 2020-2021. Daarnaast wordt gevraagd om met de hogeronderwijsinstellingen overeen te komen dat: de resultaten van de examens worden gebruikt als basis om bepaalde studenten op vrijwillige basis bijlessen te laten volgen; de bijlessen gratis worden aangeboden voor alle studenten die ze nodig hebben; de bijlessen in groepsverband plaatsvinden waarbij de studenten vragen kunnen stellen over bepaalde lesonderdelen waarvoor ze grote hiaten in hun kennis blijken te hebben; en de hogeronderwijsinstellingen een buddysysteem op vrijwillige basis organiseren, waarbij bijvoorbeeld masterstudenten ondersteuning geven aan bachelorstudenten.

2. Bespreking

Koen Daniëls was bij het lezen van het voorstel van resolutie verbaasd over het voorstel om gratis bijlessen te organiseren. Er is op dit moment in het hoger onderwijs heel wat mogelijk inzake studiebegeleiding, monitoraten, herbekijken van onlinelessen, hernemen van lessen, oefensessies, proefexamens enzovoort. Het voorstel van resolutie, dat laat uitschijnen dat er vandaag nog niets is, miskent de realiteit, stelt het lid.

Wat de instellingen doen, behoort tot hun autonomie. De overwegingen bij het voorstel van resolutie schetsen volgens de spreker een vrij somber beeld. Dat staat in contrast met de signalen van universiteiten en hogescholen dat de resultaten van de examens in de eerste zit niet slechter zijn dan voorgaande jaren.

Koen Daniëls stelt dat alle instellingen gegevens analyseren, zeker over de mogelijke achterstand van abituriënten. De coronacrisis had een impact op het onderwijs van maart tot juni. Het is mogelijk dat bepaalde delen minder goed beheerst zijn,

maar veel instellingen starten zomercursussen. Er zijn ook toelatings- en instap-proeven. Alle nieuwe eerstejaars hebben dezelfde coronaperiode ervaren, dus daar kan op ingespeeld worden in de lessen. Monitoraten en docenten kunnen werken aan een heropstart.

Als de overheid allerlei initiatieven zou nemen om dat te verplichten, ontstaat volgens de spreker een probleem met artikel 24 van de Grondwet en de autonomie van de hogeronderwijsinstellingen. De N-VA-fractie vindt dat een zeer verregaande inmenging. Het voorstel van resolutie legt op wat de instellingen moeten doen: de resultaten van de examens gebruiken, bijlessen in groep laten plaatsvinden waarbij studenten vragen kunnen stellen over bepaalde lesonderdelen waarvoor ze grote hiaten in kennis blijken te hebben, en de lessen door assistenten, professoren en docenten laten uitwerken en geven. Zelfs het personeelsbeleid wordt met het voorstel van resolutie geregeld, stelt Koen Daniëls.

Zijn fractie zal het voorstel niet steunen. Ten eerste omdat ze vertrouwen heeft in de hogeronderwijsinstellingen. Ten tweede omdat de instellingen zelf spontaan rapporteren en al voor corona veel initiatieven hebben genomen. Ten derde omdat de inmenging te verregaand is.

Kristof Slagmulder meent eveneens dat wat gevraagd wordt in het voorstel van resolutie al bestaat voor de eerstejaarsvakken aan de universiteiten en bepaalde hogescholen met de begeleidende monitoraten.

In het voorstel wordt gevraagd om dat gratis uit te breiden naar alle jaren van het hoger onderwijs. Volgens het lid zijn oudere bachelorstudenten vertrouwd met het verwerken van leerstof en de voorbereiding op examens. Veel hogeronderwijsinstellingen beschikken over gratis diensten die helpen bij het zoeken naar oplossingen voor problemen die het studeren hinderen zoals concentratieproblemen, faalangst, uitstelgedrag enzovoort. De PVDA vraagt om van een vraaggestuurde aanpak over te schakelen naar een automatisch toegekend recht voor elke student, of die nu wel of niet slechter scoort door corona, stelt de spreker.

Het buddysysteem, waarbij onervaren studenten worden bijgestaan door ouderejaars, bestaat ook al, meent het lid. Dat is een studentenkring of -club. Daar wordt een jonge student ook begeleid door een peter of meter die raad geeft, af en toe in ruil voor een kleine wederdienst.

Het Vlaams Belang volgt de 'gratispolitiek' van PVDA niet. Veel universiteiten en hogescholen hebben al voldoende initiatieven om de problemen aan te pakken. Daarbovenop gratis bijlessen als recht voor niet-geslaagde studenten is niet nodig.

Ook *Brecht Warnez* kan de logica van het voorstel van resolutie niet volgen. Een aantal voorgestelde initiatieven gebeuren al. Het buddyschap gebeurt door studenten zelf.

Het lid zoomt in op de studiebegeleiders van het monitoraat. Zij begeleiden de studenten inhoudelijk als er problemen zijn. Zij bieden nu al individuele en groeps-sessies aan over studiemethodes en planning, en grijpen ook in op andere studieproblemen zoals faalangst.

Met de vinger wijzen naar de universiteiten, de hogescholen en eigenlijk de studenten zelf, om te zeggen dat ze iets moeten doen dat ze eigenlijk al doen, is volgens de spreker vreemd.

Bijlessen voor de vakken waarvoor de student geslaagd is, acht hij ook vreemd. Er moet bijles gevolgd worden voor een vak waarover de hogeronderwijsinstelling al heeft gezegd dat de student voldoende kennis en vaardigheden heeft. Vandaag

zijn examenresultaten binair: geslaagd of niet geslaagd. De spreker vraagt of dit voorstel een vraag is van universiteiten, hogescholen of de VVS. Was hierover overleg met VLIR en VLHORA?

Volgens *Hannelore Goeman* mag niet onderschat worden hoe zwaar de coronacrisis was voor de studenten, zowel financieel als mentaal. Zij deelt de zorg om de impact van de crisis op het leven en de studieresultaten van studenten op alle mogelijke manieren te beperken.

Het buddysysteem is sowieso een goed idee, maar het bestaat eigenlijk al. Is het de vraag van de indieners om dat verder uit te breiden en extra te ondersteunen?

Het lid is van mening dat de piste om bijlessen te organiseren zeker onderzocht kan worden. Zij zal het voorstel van resolutie steunen, maar vraagt wel om in overleg te gaan met VVS en de hogeronderwijsinstellingen om duidelijker te definiëren welke vorm de bijlessen moeten aannemen en voor wie en wanneer ze georganiseerd worden.

Als het zou gaan om een soort zomerscholen voor het hoger onderwijs, begrijpt *Hannelore Goeman* niet waarom *Koen Daniëls* spreekt over verregaande inmeniging.

Stijn Bex bevestigt dat er op dit moment al heel veel gebeurt door universiteiten en hogescholen. Het is belangrijk om vertrouwen te hebben in de manier waarop de instellingen hun autonomie invullen en hun verantwoordelijkheid opnemen.

Zijn fractie zal het voorstel van resolutie steunen omdat het een belangrijk probleem aankaart. Er mag niet worden onderschat hoe zwaar de gevolgen van de crisis zijn voor een aantal studenten. De houding dat alles wel in orde komt, is volgens hem niet de juiste manier om met de problematiek om te gaan.

De instellingen moeten gerespecteerd worden in hun autonomie, maar de minister moet wel de vinger aan de pols houden of en hoe ze de opvolging van studenten met moeilijkheden organiseren. *Stijn Bex* ziet het voorstel van resolutie als een oproep daartoe, vandaar de steun van zijn fractie.

Koen Daniëls gaat in op de verwijzing van *Hannelore Goeman* naar zomerscholen voor het hoger onderwijs. Voor de zomerscholen in het leerplichtonderwijs was er een oproep, waarbij niet werd opgelegd wat de leerkrachten moeten doen, beklemtoont het lid. Ook de lokale besturen en cultuur- en sportverenigingen zijn daarbij betrokken. Dat is totaal verschillend.

Hogeronderwijsinstellingen bieden ook onlinecursussen aan voor een aantal vakken. Het voorstel dat nu een oproep moet gebeuren voor een soort zomerscholen voor universiteiten en hogescholen ziet hij niet zitten.

Kim De Witte beaamt dat de monitoraten een aantal zaken organiseren, maar wijst erop dat dat niet voor alle vakken gebeurt en specifiek gericht is op een aantal oefeningen.

Bijlessen zijn ook niet nieuw, merkt hij op. Het grote verschil met het bestaande aanbod is dat bijlessen gericht zijn op de vraag van de student naar extra uitleg over een bepaald thema. Dat is iets anders dan een verdieping of monitoraat. Het lid begrijpt het argument niet om na de crisis geen bijlessen te organiseren. Veel studenten zeggen dat het moeilijk was om te studeren. Studenten studeren veel samen en het is niet evident om zich te blijven concentreren alleen in een kamer.

Veel docenten zeggen ook dat ze milder waren bij de beoordeling. Maar dat blijft niet duren, want op een bepaald moment moet de leerstof gekend zijn. De lat blijft wel even hoog liggen. Als een student een bepaald onderdeel van de cursus niet goed begrepen heeft, is er bijles nodig.

Verwijzend naar de autonomie van de instellingen, deelt Kim De Witte mee dat de Franse Gemeenschap bijlessen zal invoeren. Artikel 24 van de Grondwet is ook van toepassing in Wallonië, oppert hij, maar daar kan het wel.

Er wordt in het voorstel van resolutie niet opgelegd hoe iets moet gebeuren. Het gaat erom in dialoog te treden met de onderwijsinstellingen en bijlessen als een goed idee voor te stellen. In plaats van het aanbod via de private markt te organiseren, zoals vandaag de praktijk is, willen de indieners dat gezocht wordt naar manieren om op vraag van studenten te voorzien in een aanbod van bijlessen. Niet in de zomer, maar tijdens het eerste semester van het volgende academiejaar.

Een buddysysteem is niet hetzelfde als een studentenkring, merkt de spreker op. Op een aantal plaatsen bestaat het al, maar de indieners willen dat er vanuit de politiek een signaal komt om dat te verbreden. Het is een goed systeem dat studenten met meer ervaring jongere studenten helpen.

Volgens Kim De Witte zijn examenresultaten net niet binair, zeker in deze tijden, waarbij docenten milder waren dan voordien. Het is niet omdat een student geslaagd is, dat men de leerstof perfect begrijpt en daar zeker in kan verdergaan. Het is specifiek aan de huidige situatie dat een aantal studenten voortgaan, maar wel een probleem hebben met het verwerken van de leerstof.

De spreker wijst er nog op dat in het voorstel van resolutie staat dat alles moet gebeuren in overleg met de onderwijsinstellingen. Maar hij wil er vooral voor zorgen dat de sociale kloof in het onderwijs niet verder groeit, waarbij studenten met veel middelen veel bijles kunnen krijgen en studenten met weinig middelen verder achterop geraken.

Jean-Jacques De Gucht twijfelt niet aan de goede bedoelingen van de indieners van het voorstel van resolutie, maar het strookt volgens hem niet met de realiteit.

De studietrajectbegeleiders blijven volledig buiten beeld in dit voorstel, stelt het lid, terwijl zij het meest aangewezen zijn om in een hogeronderwijsinstelling studenten die herinschrijven te begeleiden. Dat proffen en docenten ingezet worden om groepsbijlessen te organiseren, strookt niet met de realiteit. De manier waarop de werking van een hogeronderwijsinstelling wordt benaderd in het voorstel van resolutie, noemt de spreker bizar. Remediëring gebeurt beter individueel, meent hij.

Jean-Jacques De Gucht ziet het voorstel van resolutie eerder als een uiting van de indieners dat men met het thema bezig is, zonder te vermelden wat al door de hogeronderwijsinstellingen gebeurt. Normaal gezien wordt uitgegaan van het autonoom handelen van de hogeronderwijsinstellingen stelt hij, zowel wat de organisatie van de examens, het instellen van een buddysysteem als de beschikbaarheid en inzetbaarheid van studietrajectbegeleiders betreft.

Het voorstel van resolutie gaat voorbij aan de realiteit, waarbij alle tools in handen worden gegeven van de hogeronderwijsinstellingen om het goed aan te pakken. Hij heeft er ook vertrouwen in dat de studenten die door omstandigheden in de problemen zijn gekomen, begeleid kunnen worden. Het voorstel van resolutie vertrekt van een wantrouwen tegenover de goede bedoelingen van de onderwijsinstellingen. Zijn fractie zal het voorstel van resolutie niet steunen.

Koen Daniëls is tevreden dat Kim De Witte ziet dat Vlaanderen en Wallonië twee verschillende landen zijn. Een dergelijke overheidsinmenging zou in Vlaanderen niet kunnen.

Uit zijn betoog dat niet blijvend mild beoordeeld kan worden, concludeert de spreker dat Kim De Witte de oproep van studentenvereniging Comac, om zomaar studiepunten te geven, niet steunt.

Het lid vindt het raar dat wordt verwezen naar bijlessen van 35 euro per uur. De instellingen zijn de analyse aan het maken waar studenten uitvallen en wat voor startende studenten extra moet gebeuren. De docenten worden al betaald, dus zij gaan geen extra kosten aanrekenen. De monitoraten zijn er en ook de onlinelessen zijn beschikbaar.

De oproep aan de instellingen om er rekening mee te houden dat studenten mogelijk niet alles beheersen, is nobel, stelt de spreker. Maar de daaraan gekoppelde voorstellen zijn verregaand, alsof de hogeronderwijsinstellingen er zonder het voorstel van resolutie niet aan gedacht zouden hebben iets te ondernemen.

Brecht Warnez bespeurt een vorm van wantrouwen tegenover de hogeronderwijsinstellingen. Voor hem gaat het niet over een eventuele spanning met artikel 24 van de Grondwet, maar om het politieke principe dat er vertrouwen is in de universiteiten en hogescholen. Maar ook het vertrouwen in de studenten dat zij zelf het engagement opnemen om bij te leren. Hebben VLIR en VLHORA dit gevraagd en hebben de indieners daarover contacten? Heeft de VVS gevraagd naar deze bijlessen?

Voor *Kim De Witte* gaat het er niet om dat studenten na een bepaalde les ook sowieso bijles krijgen. Maar als een student in het derde jaar een bepaald onderdeel van een cursus niet goed heeft begrepen, is het niet evident om de vervolgcursus te volgen. In de eerste cursus worden bepaalde principes uitgelegd die nodig zijn om de vervolgcursus te begrijpen, geeft hij als voorbeeld. Het bestaande collectieve aanbod van de monitoraten voldoet daartoe niet, benadrukt de spreker. Het is dan nodig dat die bepaalde principes extra worden toegelicht.

Hij wijst er Koen Daniëls en Jean-Jacques De Gucht op dat de overheid constant ingrijpt op een aantal principes in het hoger onderwijs. Het idee dat de politiek het signaal geeft aan de hogeronderwijsinstellingen dat het een goed idee is om bijlessen kosteloos aan te bieden en daarover de dialoog te openen, is volgens hem geen inbreuk op de vrijheid van onderwijs.

Iedereen heeft signalen ontvangen van studenten dat er problemen waren bij het verwerken van de leerstof tijdens de coronacrisis. Dat is het vertrekpunt van het voorstel van resolutie. Hij meent dat de realiteit van de hogeronderwijsinstellingen niet sterk verschilt tussen Vlaamse en Waalse instellingen, maar in Wallonië wordt de dialoog aangegaan met de instellingen om bijlessen in het eerste semester van volgend academiejaar kosteloos aan te bieden, op specifieke vraag van de studenten.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie over gratis bijlessen voor studenten om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen, wordt verworpen met 2 stemmen tegen 11.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Stijn BEX
Jo BROUNS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten